

FICHA DE INFORMACION- FI-CE-11

ACCIÓN FORMATIVA: INTERVENCION DOS CORPOS DE EMERXENCIAS NA LOITA CONTRA A INVASION DA AVESPA VELUTINA

1. Obxecto da presente ficha de información

O obxecto da presente ficha de información é a de informar, a todos os participantes da acción formativa, tanto dos posibles riscos existentes como das normas de seguridade de obrigado cumprimento durante a súa realización así como doutras obrigacións xerais, segundo establece a Lei 31/95 de prevención de riscos laborais e o RD 171/2004 de coordinación de actividades empresariais.

2. Normativa legal de referencia

A principal normativa legal de referencia é a seguinte (relación non exhaustiva):

- Lei 31/95 de prevención de riscos laborais
- RD 171/2004 de coordinación de actividades empresariais
- RD 39/97 e RD 899/2015 regulamento dos servizos de prevención
- RD 486/97 de lugares de traballo
- RD 485/97 de sinalización
- RD 1215/97 de equipos de traballo
- RD 773/1997 de utilización por parte dos traballadores dos equipos de protección individual
- RD 487/97 de manipulación manual de cargas
- RD 2177/2004 de utilización polos traballadores dos equipos de traballo, en materia de traballos temporais en altura

3. Acción Formativa dirixida a:

- Profesionais

4. Riscos laborais no desenvolvemento das accións formativas:

- Os existentes no acceso ás instalacións da AGASP (ver fichas de información “Acceso ás instalacións da Academia Galega de Seguridade Pública da Estrada”, “Profesor/Coordinador” e “Alumnos”)
- Os existentes no acceso a instalacións externas onde se realice a acción formativa
- Caídas ao mesmo nivel
- Golpes durante o manexo da pértega
- Sobreesfuerzos posturais e por manipulación de cargas
- Caída de partes da pértega por mal montaxe da mesma
- Contactos eléctricos por contacto da pértega con liñas eléctricas
- Non se prevé o uso de escaleiras manuais durante esta acción formativa

5. Normas e obrigacións en materia de seguridade no desenvolvemento das accións formativas:

Consideracións xerais

- ✓ Todos os equipos de traballo/máquinas utilizados cumprirán co indicado no RD 1644/2008 co que se establecen as normas para a comercialización e posta en servizo das máquinas así como co indicado no RD 1215/97 de equipos de traballo, dispoñendo de marcado CE ou posta en conformidade, manual de instrucións en castelán e manteranse nas condicións orixinais de fabricación e marcado CE ou posta en conformidade
- ✓ Todos os equipos de traballo/máquinas utilizados empregaranse en todo momento segundo as indicacións dos manuais de instrucións e/ou fichas informativas dos mesmos, dispoñendo, para iso, dos devanditos

manuais de instrucións durante as actividades formativas.

- ✓ Se prohíbe terminantemente o anular, modificar, retirar ou puentear as proteccións, resguardos e outros elementos de seguridade de que dispoñan todos os equipos de traballo utilizados ou accesibles.
- ✓ Todos os materiais e equipos utilizados han de estar en perfectas condicións de uso e mantemento, dispoñendo de marcado CE, no seu caso ou cumprindo a normativa que lle sexa de aplicación (normas UNE, etc) e utilizaranse segundo indicacións dos manuais de instrucións dos mesmos.
- ✓ A zona onde se desenvolve a acción formativa ha de estar adecuadamente balizada e sinalizada para evitar o acceso ou permanencia de persoas alleas á mesma durante o seu desenvolvemento. Sinalizarase a prohibición de acceso á zona a persoal alleo. Comprobarase devandito cumprimento, previo ao comezo do curso, polo coordinador do mesmo

Traballos coa pértega de aplicación de biocida

- ✓ Montar correctamente a pértega segundo instrucións do manual así como do monitor do curso
- ✓ Manterse afastado do radio de acción da pértega, tanto durante a súa montaxe como durante a súa colocación en altura por todo o persoal que non participe directamente na operación. O monitor do curso establecerá as distancias mínimas de seguridade
- ✓ Non se realizará a práctica nas proximidades de liñas eléctricas aéreas que poidan supor un posible contacto da pértega coas mesmas. Manter, polo menos, unha distancia de seguridade de 6 metros respecto de liñas eléctricas
- ✓ Primeiro faise unha inspección visual da zona na que está o niño e decídese por onde se vai a acceder ao niño. Si atópase nunha árbore e a certa altura, fai falta unha ou máis ramas para poder apoiar a pértega até chegar ao niño. A pértega, unha vez despregada a máis de 5 metros, é inmanexable se non se apoia. Se ocorre un ataque masivo ou cae parte do niño, hai que ter en conta unha vía de escape da zona, etc
- ✓ Avalíanse os posibles danos que se poidan ocasionar. Se hai un curso de auga ou unha horta ao redor, o responsable do equipo pode chegar a decidir non aplicar biocida ao niño para evitar males maiores. Comézase a montar a pértega en dirección ao niño, apoiándoa nas ramas para axudar no avance. A medida que se alarga a pértega, esta adquire máis peso e o abalo aumenta de forma considerable. Si apóiase nun punto intermedio, débese asegurar de que sexa seguro. “O “lategazo” da propia pértega na súa caída, pode ser grave e é imposible dominalo desde un extremo.
- ✓ Cando se chega ao niño, sen tocalo, os operarios prepáranse: Un toma a pértega, e o outro manexa o impulsor. Convén levar o biocida até a punta da pértega, para que cando se pique o niño e acciónese o impulsor o produto entre de forma inmediata ao mesmo. Se introduce a punta no niño, oblicuamente, e si pódese, por encima da liña media, para que o produto chegue a empapar todas as partes por dentro. Si accedésemos perpendicularmente desde abaixo, o biocida sairía ao exterior polo buraco que fixemos.
- ✓ Non convén picar na parte superior do niño, pois é unha parte “maciza”, que non ten relación coa cámara onde viven os insectos, e o produto quedaría aí localizado
- ✓ Respecto da dose de biocida a aplicar, como norma xeral, utilizarase o produto mínimo necesario para realizar o obxectivo pero sen que chegue a rebordar do niño. O obxectivo é impregnar os insectos que se atopan dentro e as partes do niño co produto. As avispa que se atopen fose do mesmo realizando os seus labores habituais, ao volver, se envenenan co produto que levan as súas irmás e morren. Este feito permite facer o tratamento durante o día, facilitando enormemente a tarefa. O niño non se retira da súa localización, e así, o biocida permanece dentro del ata que perde actividade. É conveniente realizar unha marca con pintura á localización do niño para evitar futuros avisos por unha colonia xa inactivada
- ✓ Os operarios utilizarán traxe específico completo contra a avespa velutina, casco con pantalla integral, luvas de seguridade, calzado e máscara filtrante adecuada ao biocida a aplicar. Hai que lembrar que a lonxitude do aguillón da velutina é de 6 mm polo que os EPIs a utilizar (traxe, luvas, etc) han de dispor dun grosor mínimo de 6 mm

Normas de seguridade xerais para traballos con velutinas.

- ✓ **Evitar achegarse a panales de abellas nin a niños de avespas.** Si descubrísemos que involuntariamente nos achegamos a un deles, debemos retirarnos con movementos lentos para non chamar, no posible, a súa atención. A probabilidade de que estes animais piquen é moito maior si consideran que o seu panal ou niño corre perigo (especialmente as abellas, ás que unha soa picadura cústalles a vida): é importante, por iso, advertir aos nenos de que non deben agredir os seus panales ou niños si identifícanos, nin sequera a distancia.
- ✓ **Si unha abella ou avespas pousase sobre algunha parte do corpo,** non é aconsellable tentar matala nin espantala; é necesario permanecer quieto (non botar a correr) ou facer só movementos lentos ata que se afaste. Non é previsible que pique si non sente ameazada, pero calquera intento brusco ou descoordinado de espantala pode ser interpretado como ameaza.
- ✓ **Non esmagar as avespas,** xa que ao ser esmagadas desprenden un líquido cuxo cheiro atrae a máis avespas.
- ✓ Durante a época de calor, **cando se bebe no exterior algún líquido azucarado** como refrescos, comprobar que non hai abellas ou avespas nos bordos do recipiente. O animal pode haberse pousado para gozar dos restos da bebida que permanecen nas paredes do recipiente, e achegar os beizos sen decatarnos deles pode depararnos unha sorpresa desagradable.
- ✓ É conveniente evitar a **manipulación de alimentos, moi especialmente froitas,** ao aire libre. Si tomamos unha peza ou anaco de froita que estea exposto á intemperie, é conveniente revisalo antes de levárnolo á boca, polo mesmo motivo exposto antes.
- ✓ **Evitar acumular lixo en recipientes abertos** cando estamos no campo, e evitar achegarse aos colectores de lixo da rúa, especialmente cando está abertos, pois poden atraer a estes insectos.
- ✓ Si deixou **roupa exposta** ao aire libre, hai que sacudir antes de vestirse, pois pode haber algunha avespas entre as súas pliegues.
- ✓ Evitar, no posible, **camiñar descalzo en exteriores.** Cando non poida evitarse, como nos bordos das piscinas, é conveniente mirar onde se pisa. É necesario, tamén, saber que os hortos en floración e calquera área con abundantes flores teñen máis probabilidades de acoller un maior número destes insectos.
- ✓ Usar **roupa de cores pouco rechamantes,** pois sabemos que as cores vistosas resultan atractivas para abellas e avespas: á fin e ao cabo, esa é a explicación da variadísima gama de cores que presentan as flores, cuxa función non é outra que atraer aos insectos polinizadores).
- ✓ **Evitar no posible podar árbores e segar o céspede ou sebes nestes meses de verán.**
- ✓ As **colisións con estes insectos poden causar picaduras,** algo do que hai que ser consciente cando se corre ou se monta a cabalo, en bicicleta ou en moto, ou cando se viaxa en coche convertible co teito baixado: risco que é maior en áreas nas que haxa abundancia de flores.
- ✓ É útil ter a man un **insecticida** por si algún destes animais coásese nun recinto pechado no que estivesen as persoas. Si, unha vez conducindo, descubrísemos que **algunha abella ou avespas atópase no interior do vehículo** connosco, é necesario manter a calma (fundamental!), non perder nunca de vista a estrada si somos o condutor, abrir os portelos e deter o coche en canto teñamos oportunidade de facelo con seguridade (por suposto, non necesariamente nesa orde, pois si podemos deter o vehículo con seguridade de forma inmediata, esa é a primeira medida a adoptar), e non renovar a marcha ata que o problema estea resolto.
- ✓ **No caso dos pacientes alérxicos deben portar sempre consigo o seu autoinxección de adrenalina.**

Consideracións no uso de escaleiras de man, e sistemas de acceso e posicionamento

- ✓ Utilizar escaleiras de man, e sistemas de acceso e posicionamento resistentes e cos elementos de sujeción e apoio adecuados.
- ✓ As escaleiras utilizadas han de cumprir co indicado na norma UNE-EN 131
- ✓ Seguir as normas básicas de utilización de escaleiras manuais:
 - Antes de utilizar a escaleira asegurarse a súa estabilidade así como que está sólidamente asentada e suxeita para evitar unha posible caída da mesma

- Utilizar só escaleiras en perfecto estado de uso e con elementos antiescorregadizos na súa base
- Cando se utilicen para acceder a lugares elevados os seus traveseros deberán prolongarse 1 m por encima do punto de apoio
- Colocala, na medida do posible, formando un ángulo de 75° coa horizontal
- Non utilízalas simultaneamente por 2 persoas
- O ascenso e descenso farase sempre de fronte á escaleira e coas mans libres
- Salvar os chanzos dun nun
- Prohíbese o transporte e manipulación de cargas por ou desde a escaleira cando polo seu peso ou dimensións poidan comprometer a estabilidade do usuario
- Os traballos a máis de 3,5 metros do chan que requiran movementos ou esforzos perigosos para a estabilidade do usuario, só se efectuarán si utilízase cinto de seguridade ou se adoptan medidas de protección alternativas
- Non se empregarán escaleiras de man de máis de 5 metros de lonxitude de cuxa resistencia non se teñan garantías

Listaxe non exhaustiva de EPIs (Equipos de Protección Individual) a utilizar durante a formación

- ✓ Os equipos de protección individual a utilizar, en caso necesario, serán os seguintes:
 - Luvas de seguridade
 - Casco de seguridade con pantalla integral
 - Os indicados no apartado de “traballos coa pértiga de aplicación de biocida”
 - Arnés ou cinto de sujeción para traballos en escaleiras en caso necesario (non se prevé)
- ✓ Os equipos de protección individual utilizaráanse permanentemente mentres exista a posibilidade de calquera dos riscos indicados anteriormente ou outros que se poidan dar no desenvolvemento da acción formativa.
- ✓ Asegurarse de que todos os EPIs utilizados non se atopen caducados, estean debidamente homologados e en perfecto estado de uso e mantemento

- ✓ Todos os alumnos participantes na acción formativa han de cumprir, en todo momento, as indicacións dos profesores/coordinadores sen excepción algunha.

6. Observacións:

Faise constar que a presente ficha é unha ficha de información orientativa, confeccionada pola Academia Galega de Seguridade Pública, e o seu contido é para o apoio, tanto para o profesor/coordinador como para os alumnos da acción formativa, para dar cumprimento á normativa de prevención de riscos laborais. Tanto a vixilancia do cumprimento das diferentes normas de seguridade en materia de prevención de riscos laborais como a súa divulgación aos alumnos participantes, durante o desenvolvemento da acción formativa, corresponde ao coordinador e ao profesor, e o seu cumprimento, corresponde á totalidade dos participantes na mesma.

*É obrigatorio a recepción, comprensión e cumprimento de todo o indicado na presente ficha de información por parte de todos os participantes da acción formativa.
É obrigatoria a firma de recepción do presente documento.*